

NAGYVÁRAD

Főszerkesztő: HEGEDÜS NÁNDOR

Felelős szerkesztő: MARÓT SÁNDOR

Tizenhatmillióval kell több házbért fizetni

Előttünk fekszik immár a kimutatás arról, hogy az új lakbérleti törvény, amely megengedte a boltbérlek emelését, valamint bizonyos lakások bérét szabad megállapodás tárgyává tette, milyen új terheket zúdított Nagyvárad lakosságára.

A városi vízmű az 1925. év május 1-én tett új lakásbérleteket és boltbérleteket a beottott vállomások alapján összeíratta és megkapitotta, hogy Nagyvárad város lakosai idén lakbér címén 27 millió 290 ezer leit, boltbér címén 26 millió 603 ezer leit, vagyis összesen 53 millió 893 ezer leit összért fizetnek a háztulajdonosoknak. Ezzel szemben a tavalyi összes házbér mindenféle címen Nagyvárad város területén csupán 37 millió leit tett ki. Az új házbértörvény tehát Nagyvárad város lakosságától 16 millió leiel több házbért fizetést követel meg, mint az elmúlt évtizedben. Nem állanak rendelkezésünkre az adatok arra vonatkozólag, hogy 1924-ben 37 millió összértől mennyi esett az üzleti helyiségek bérére és mennyi a lakásbérlekre. Tekintettel azonban arra, hogy a lakásoknak a minimális százáleka az, amely egy év forgása alatt gazdát cserélt, amikor is tudvalevőleg a háztulajdonosnak joga van magasabb bérleteket megállapítani és igen kevés új ház épül, ahol a lakbérletek tetszés szerint lehetett fizetni, egészen kétségtelen, hogy ennek a 16 millió többletnek, amit a háztulajdonosok összért fejében a lakóktól a kereskedőktől, valamint az iparosoktól levontak, túlnyomó része a boltbérlekre esik és nem tévedünk, ha azt mondjuk, hogy legalább 13 milliót tesz ki az új boltbértöbblet, amit az idén a kereskedőknek és műhelytulajdonosoknak a tavalyi bérlethez képest ki kell izzadniok.

Nem foglalkozunk most azokkal az általános következtetésekkel, amelyek a közgazdasági életre nézve ezekből a számokból levonhatók. Bizonyos, hogy az új boltbérleteknek meg kellett volna drágítaniok az életet, mert a kereskedő igyekszik kiadásait a fogyasztóra a lehetőség szerint áthárítani. De éppen az a kereskedelem tragikum, hogy a mai teljesen megcsappant és kietlen forgalom mellett nemhogy ezt a többletet nem háríthatják a fogyasztóra, de még minimális forgalmat sem tudnak csinálni, hogy kevesebb haszonnal megelégedve, megnövekedett terheit fedezni tudják. Mi sem természetesebb, minthogy az árdragítási törvény az emelkedett házbérlek mellett teljesen elvesztette az aktualitását, mert az árak korlátozása némileg kézenkévő volt akkor, amikor a kereskedő rezsijének olyan lényeges tétele, mint a házbér, szintén maximumálva volt, ellenben, amikor a házbérlek a réginek tiszteresére emelkedtek, az árdragítási törvény paragrafusai a való élettől és a közgazdasági vastörvényektől messze elmaradtak és elavultak. Ismételtük azonban, hogy nem foglalkozunk e számok általános tanúságaival bővebben, hanem le akarjuk szögezni azokat a következtetéseket, amelyek a házbérleknek ebből a horribilis emelkedéséből a közteherviselésre hárulnak.

Kell állapítanunk mindenkéfélt,

hogy a házbérlek emelkedésével karöltve a háztulajdonosoknak nemcsak jövedelme, hanem a terhe is növekedett. Az állami házbéradó tudvalevőleg a nyers házbérjövdelem 20 százaléka. Nagyvárad háztulajdonosai tehát tavaly 7 millió 400 ezer leit fizettek az államnak házbéradó címén, ezzel szemben az idén már 10 millió 600 ezer lei házbéradót kell beszoáltatniok. Amikor az állam az egyik oldalon ilyen nagy adóbevételhez jut, a másik oldalon viszont meg kellene könnyítenie az építkezéseket, méltányos adóelengedéssel és adómentesítéssel. Kétségtelen ugyanis, hogy ezeket a magas házbérleket nem mindenki tudja megerőltetés nélkül elviselni és új építkezésekkel lehet csak elősegíteni a lakáshiány enyhülését és ezzel karöltve a lakbérlek leszállását is. Számítani kell arra, hogy 1927-ben, mikor a mostani lakbértörvény lejár, a lakások ára új építkezések hiányában rohamosan fel fog szökni. Különösen meg fognak drágulni a 2 és 3 szobás lakások, mert hiszen az igényvezetett úri luxuslakások bére olyan horribilis magas lesz, hogy akinek százezres jövedelmei nem lesznek, igyekezni fog szerezniebb polgári lakásban meghúzódni. Azok, akik ma potom áron tartanak a régi lakás jogán nagy lakásokat megszállyva, az új lakbértörvény után 1927-ben sietve fogják lakás-hitbizományukat otthagyni, mert egész évi jövedelmük nem tesz ki annyit, amennyit majd 1927. májusa után egy ilyen tágas lakásért el fognak követelni. Ugyanaz a tünet fog megismétlődni, ami Magyarországon történt, ahol a lakbérlek korlátozásának megszüntetése után a fényűző lakások egyszerre kiürültek és mindenki az úgynevezett polgári lakások után rohant, amelynek árát a nagy kereslet alaposan felverte. Csak ha az állam adóelengedésekkel és adómentességekkel az építkezést lehetővé fogja tenni, lehet számítani arra, hogy 1927-ben annyi két, vagy háromszobás lakás fog a publikum rendelkezésére állani, amennyire akkor szüksége lesz. A közérdeknek sokkal nagyobb szolgálatot tenne tehát a kincstár, ha a mostani adótöbblet-bevételt ugyanilyen összegű adómentességre fordítaná, mintha mint kincstári jövedelmet teljesen más rendelkezésre költi el.

Nem vitatható az óriási házbértöbblet hatása a városi gazdálkodásra sem. A 16 millió házbértöbblet fényesen igazolja, hogy milyen jogos volt a „Nagyvárad” akciója, amellyel a kereskedők viz- és csatornázási díjának leszállítását követeltük. A vízmű tavaly viz- és csatornázási százalékos díj fejében (a fürdőszoba és vízcsap-illetékek nélkül is) 7 millió 800 ezer leit seprte be. Az idén már a kereskedők 20 százalékos helyett, összesen csak 12 százalékos viz- és csatornázási díjat fizetnek. Mindamellott, hogy a kereskedők százalékat ilyen lényegesen leszállították, az idén a viz- és csatornázási üzem mégis százalékos viz- és csatornázási fejében 8 millió 520 ezer leit fog bevenni, vagyis 500 ezer leiel többet, mint tavaly. Minthogy mi már tavaly, sőt már tavalyelőtt is sokallottuk és fölöslegesen nagynak tar-

tottuk a viz- és csatornázási üzem bevételét, ezekből a számokból azt a következtetést vonjuk le, hogy a viz- és csatornázási díjakat azoknak minden mérsékelni kell. Annál is inkább súlyt helyezünk erre a mérséklésre, mert immár felállították és kifizették a vízmű új gépeit, amelyeknek a beszerzése volt a jogcím a magas díjak és járulékok fenntartására. Az új csatornák és egyéb ily természetű városrendezési akciók periektuálására pedig akkor is fog jutni elegendő pénz, ha a díjakat a rengeteg házbértöbblet tanúsága alapján tovább is mérsékelni fogják.

Igen lényeges és mélyreható revízió alá kell venni az üzletbérlek után kivetett taxákat is. Két cikkben foglalkozott már a „Nagyvárad” az utóbbi időben a városi taxákkal és megelégedéssel állapítjuk meg, hogy érveléseink nem hangzottak el nyomtalanul és a városi tanácsban is meg van a hajlandóság az indokolatlanul túlnagyszaxák redukálására. Most azonban, hogy előttünk áll az új házbérlek statisztikája, teljesen új igényekkel is lépünk fel a taxák mérséklése tekintetében. Nagyvárad városa az üzletbérlek után 1924-ben 2 millió 400 ezer leit vett be. Az ideit költségvetésben ezen a címen 3 millió 800 ezer leit állítottak be és jöllehet a miniszter ezt formaliter a költségvetésben, tehát papíron 2 millióra üttötte le, mégis a város már eddig is, augusztus haváig is tényleg 3 milliónál jóval többet vett be és éppen a napokban kérte a minisztert, hogy ennek a bevételzett összegnek az elköltsézt engedélyezze. Egész bizonyos, hogy ez a taxa, amely oly súlyosan igazságtalanul nyomja a kereskedőket, az év végéig el fogja érni azt a 3 millió 800 ezer leit, amit a város előirányzott. Nos: a horribilis új boltbérlek után most már a város legalább is 5 millió, vagy öt és félmillió lei bevételre számíthat arra az esetre, ha a taxák kulcsa továbbra is megmarad. Nézetünk szerint ugyanis átlagban 22 százalékra kell tennünk azt a százalékot, amelyet az üzletbérlek után a kereskedőknek befizetniök kell és ez a 26 millió 603 ezer lei üzletbér után 5 millió 700 ezer leit tenne ki, vagyis az 5 millió hozzávetőleges számítás téves semmiesetre sent lehet. Imperative áll elő tehát az a követelmény, hogy az üzletbérlek után fizetett taxák kulcsa sokkal lényegesebb és érezhetőbb arányokban kell leszállítani, mint ahogy annak zsinórmértéke eddig előttünk ismeretes. Itt a kulcs megállapításánál radikális császarmetszésre van szükség, hogy a kereskedőosztály nagy mértékben mentesüljön legalább az alól az adó alól, amelyet a városi pénztárnak a különféle állami adó-nemekben, iparkamarai adórészesedésen, munkáspénztári díjakon és egyéb címeken legitim és illegitim célokra fizetnie kell.

**Íratkozzon be
a Hegedüs kölcsönkönyvtárba.**

Kell-e szavazni a mezőgazdasági kamarai választáson

Négy nap múlva lesz a mezőgazdasági kamarai választás. Biharmegyében csak egy lista van: a hivatalos liberális lista. Mint-hogy azonban a törvény mindenesetre kötelező teszi a szavazást, megírtéhetik, hogy a gazdáknak meg kell jelenniük a járásbíróságok székhelyén, hogy szavazzanak, jöllehet ellenjelöltek nincsenek. Minthogy ez a szavazás nagy munkavesztéssel jelent, dr Regman Miklós prefektus a kormányhoz fordult, vajon egyetlen lista esetén is fennmarad-e a szavazás kötelezettsége. Eddig erre a táviratra konkrét válasz nem érkezett.

Dr Lascu Demeter nemzeti-párti képviselő a maga részéről szintén interveniált, hogy a szavazás kötelezettsége alól az érdekelt gazdákat mentesítse. Minthogy azonban illetékes helyen választ nem kapott, tegnap a következő táviratot küldte az „Uniyersulnak”:

A biharmegyei román nemzeti párt jelölt listáját a mezőgazdasági kamarai választásokra visszatartották. Egyedül a liberálisok listája szerepel. A folyó évi aug. 25-iki választás aktusa, vagyis a parasztok kimozdítása földjükről a legfontosabb mezei munka idején, felesleges és haszontalan. Kérdést intéztem e tekintetben a vármegyei prefektushoz, aki a maga részéről viszont a belügyminisztériumot kérdezte meg. Ez utóbbi azt felelte, hogy semmi köze a dologhoz, amennyiben az igazságügyi miniszternek van szava,

a ki a választási aktusokat eszközli. Erre aztán az igazságügyi minisztérium kérésztett meg, amely úgy hallgatott, mintha nem is léteznék.

Kérdezem most már ezen az úton az összkormányt és követelem, hogy feltétlenül válaszoljon.

Dr Lascu Demeter.

Ere vonatkozólag dr Lascu Demeter munkatársunknak így nyilatkozott:

— Minthogy a törvény kötelező szavazást ír elő, a kormány kötelezettsége tisztázni azt a kérdést, hogy egyetlen lista esetén is kell-e szavazni. A döntésre nézetem szerint a belügyminiszter illetékes, mert bár az igazságügyi miniszter hajtja végre ugyan a törvényt, de annak helyes interpretálása a belügyminiszterhez tartozik. Hozzám egyre-másra jönnek az érdeklődések a vidékről, hogy kell-e szavazni és hogy adjak tanácsot. Természetesen nem adhatok, mert ha azt tanácsolnám, hogy ne szavazzanak, megbírságozzák őket, ha pedig szavazni küldném őket, azt mondanák nekik, ki volt az az ostoba ember, aki nekik ezt a tanácsot adta. Pedig itt 19.000 gazdaemberről van szó, ami 19.000 elpazarolt munkanapot jelent és ez a fuvar- és vonatköltségekkel sok millióra rug gazdasági értékben Biharmegyében.

Egy állami ember, aki ingyen dolgozott, fukanni lett és nem tudja kilizzeni a kórház költségeit

Brainás Mihály volt talán a legkisebb, a legjelentetlenebb tisztviselője az országnak. Kövesden, az élelmi járásban fizetés nélküli öre volt az államnak, tegyverrel a vállán járt és vigyázott a polgárok testi és vagyoni épségére. Fizetés helyett egy vadászfegyvert kapott Brainás Mihály, mely egyúttal szimbólum, előkelőséget biztosító, tiszteletet parancsoló jelvény is volt.

Hogy mi volt Brainás Mihály kötelezettsége? Ha jött a faluba egy idegen, ő nyilvántartotta, a katonaszökevényeket, tolvajokat fűdőzte, szóval Brainás Mihály volt a bejelentőhivatal csendőrség, rendőrség, a rend képviselője Kövesden, a bihari kis faluban.

Most szerencsétlenség történt a családossal, kötelezettségének teljesítése közben fegyvere elsült és balkezeletét szétrombolta. Kezét felkötve viseli és még mindig szívesen a fájdalomtól. Szomorúan, meggyötört állapotban vándorolt ide a Nagyvárad szerkesztőségbe.

Román ember vagyok — mondotta, — de tudom, hogy a szerkesztő urak minden ideforduló, bajba jutott embernek igazságos ügyet elbírálnak, jó tanácsot szolgálnak.

Ezután értelmesen így mondotta el Brainás Mihály a maga szomorú esetét.

— Megtudtam, hogy az erdőben egy katonaszökevénynek tanyáznak és én mint a nagy várad Cercul de Recrutare megbízottja, fogtam a fegyverem és elindultam meglozni a szökevényeket. Sikertől is elcsúsztam és becsúsztam a puska az oldalomhoz támasztva. Egyszer csak, hogy hogy nem, eldurant a puska és bal kezemet az alappontra szorította. Kocsira tettem és behoztak a zsidó kórházba. Ott vasárnap reggel megoperáltak, levágtak két ujjamat. Szerdán reggelig voltam a kórházban és most ki kellene fizetni a költségeket, amely elég tetemes összegre rug és nincs pénzem. Szegény ember vagyok én. Valamit előre fizettem, de elsején ki kell fizetni az egészet. Miből?

Tragikomikusan furcsa, hogy előjön Brainás Mihály kövesdi román parasztember és kártéri-

tést követel az államtól, akinek szökevény volt és kénytelen lett. Brainás Mihály nincs felvéve semmiféle tisztviselői státusba, nem volt semmi joga, csak kötelezettsége az, hogy vigyázzon az állam érdekeire kövesdi viszonylatokban. Mindezekért kapott engedélyt egy fegyverre, a mivel szolgált az államot és amely végül alattomosan szétzúrt a mit sem sejtő ember kezét. Brainás Mihály csonka kezével keresi az igazat, járkal hatóságától-hatósághoz, nem kér semmit, csak azt, hogy fizessék ki a kórházi költségeit. Ha nem fizetik meg, akkor a fizetés nélküli állami tisztviselőre rámege a kis házikó, a két hold föld, minden, minden. Arról nem is beszélve, hogy balkeze hiányával nem fog tudni kényerrel se keresni magának. Brainás Mihály egyike azoknak az „állami tisztviselőeknek”, a kik nem kerestek pozíciójukban, hanem alaposan ráfizettek.

Az erdélyi iparostanonc-oktatók értekezlete Nagyváradon

Az iparostanonc iskolák Romániában csak Erdélyben és azokban a területeken vannak, amelyeket a volt osztrák-magyar monarchia területéből csatoltak ide. Tekintettel arra, hogy ez az intézmény a régi királyságban ismeretlen, az iskola helyzete még mostanáig sincs rendezve. Nincsen tisztázva, hogy az iparostanonc iskolák az elemi, vagy a középiskolákkal legyenek egy kategóriába osztva. Ez természetesen az oktatók helyzetét is bizonytalanná teszi és ezen az állapoton akartak változtatni, amikor Erdély minden részéből Nagyváradra gyűlésre jöttek össze.

Erdély területén az iparostanonc iskolák már százezredek működnek és kitűnő rendszerükkel igen szép eredményeket értek el.

A közoktatásügyi minisztérium már hozzákezdett a szakoktatás reformtörvényének előkészítéséhez. Az iparostanonc iskola oktatói ennek a törvénynek a keretén belül akarják helyzetüket rendezni.

A tegnapi értekezlet, amelyen Muth Gyula igazgató elnököt, részletes, pontokba szedett javaslatot dolgozott ki, amelyet a miniszter elé terjesztnek, hogy azt a törvénybe iktatva, az oktatók helyzetét is rendezzék. A memorandumot és a törvénytervezetet egy delegáció viszi le Bukarestbe Anghelescu közoktatásügyi miniszterhez.

Prémkefe cipőfényesítéshez legelőkelesebb

Külföldi táncturnéra indul egy nagyváradi urileány

Évekkel ezelőtt egy műkedvelő előadásban volt egy leányka. A táncszámát nem konferen szencziációnak, érdeklődés sem előzte meg. Ez jobban igazolja, hogy a Berecz Manci első nagy kere nem volt mesterkelt és kihajszolt. A taps, Berecz Manci kapott öszinte volt, igazi elismerés és már akkor megállapítottuk, hogy a fiatal igazi tehetség.

Azóta Berecz Manci tehetségét elsőrangú terek fejlesztették és ma már a táncnak öszinte kiforrott művésze.

Tegnap a Püspökfürdőben a nagyszerű An Margit növedékei előadást tartottak. Az előlegértékező száma az a balett volt, amelyet Berecz Manci lejtett Homok Józsefvel. Amit ez a fiatal gyerek produkált, komoly művészet és a néplésük annál melegebb volt, mert már a k napokban, egy erdélyi turné után mind a külföldre indulnak...

Berecz Manci elmegy Váradról! Egy azok zül, akiknek a tehetsége tágasabb érvényesülést követel... Ha majd sikereiről a nagy küllapokban fogunk olvasni, nekünk is öröm lesz.

**Dorian
Terrasse**
9 órákor.

**Dorian
filmszínház**
3 és 6 órákor.

Ma, szombaton

Lángok és vadállatok között

A legizgalmasabb cirkuszfilm 6 felvonásban.

A főszerepben: a magyar
Ellen Kúrfi.

Szelidített oroszlanok. — Tűzijáték. — Akrobat mutatványok. — Égő cirkusz.

Előzőleg:

egy kacagató vigjáték.

Jön: Jön:

Madame Larsac

a versaillesi botrány film.

A nemzetközi tenniszverseny vasárnapi döntő mérkőzése hétfőn láthatók.

Tágas egyszobás lakásomat

elcserelném hasonlóval vagy kétszobással
Cim a Hegedüs Hirlapirodában.

Nagy harisnyavásár

Arak csak e hó végéig érvényesek!

Női harisnya varrott	29 L.
Női harisnya moulin	58 L.
Női harisnya seletjes fátol	60-65 L.
Női harisnya legfinomabb	150 L. he-
Női harisnya selyem flór	lyett 98 L.
Női harisnya legfinomabb fátol	180
Lei helyett 125 Lei. Férfi soknik	20
Leitől kezdve, Gyermek soknik	és
patent harisnyák 16 Leitől. Női svéd	
keztük 150 Lei helyett 88 Lei	

KLEIN SANDOR ES TARSA

Strada Ciorogariu (Uri)-utca 1. szám

Molnár Ferenc megházasodik, Fedák Sári férjhez megy a nagy válóper után

Nagyvárad is beszámolt arról az egész országot bejáró irodalmi és színházi pikantériáról, hogy Molnár Ferenc és Fedák Sári házasságfelbontásával kapcsolatos. A nagy író és színművész, akik évtizedes barátság után 1923-ban össze, mint ismeretes, már két gyermekkel együtt. Azaz két éve dúl ádáz harca a világhíres házaspár között, akik tulajdonképpen esküvőjük után se költöztek össze, hanem mindegyikük megtartotta külön lakását. Az ádáz és nem csillapuló düh oka a magánéleti drámai művészet egyik fényessége, a fiatal Darvas Lili, akinek diadalmas szépsége megdöbbentette a hosszú évek fonnyasztotta nemzedékét. Darvas Lili szárnyait nemcsak a szépség, de Molnár Ferenc reputációja részben a pesti színjátszás ormára, oda, ahonnan a színpad szeme is észrevette. A huszéves színésznő és az ötven éven felüli író szerelmi kapcsolását sokáig gátolta Molnár Ferenc házassági láncain kívül Darvas Lili édesapjának, Darvas Emil budapesti főorvosnak passzív állása is. Az apa egy revolverlövessel azonban elment az utból. A kiomlott vér megpecsételte a romantikusan színes szerelmi sorsát és Molnár most már tüzzel-vassal válni akart.

A válópör tárgyalását szeptember 22-ére hozta ki a pesti törvényszék válópöri tanácsa, mint lezajlik a nagy izgalommal várt válópör, Molnár Ferenc elveszi Darvas Lilit, Fedák Sári meg, mint budapesti tudósítónk jelenti, férjhez megy egy magyar származású bécsi lapfőállaltnak.

Étszázezer lei szubvenciót a tanács a zenei főiskolának

Ismeretes Marcus István művészeti vezérfelő akciója, aki hónapok óta arra törekszik, hogy a város bevonásával Nagyváradon zenekonzervatóriumot állítson fel. A zenekonzervatórium a magasabb művészi zeneoktatás céljait szolgálja a zenei tanácsmunka a helyi zenei előkelőségek, a legelőbb magániskolák legjobb tanárai közül kerülne ki.

Marcus István szívós akarattal igyekszik azon, hogy az iskola már szeptember folyamán megnyíljon. Először a tervek szerint az iskola, bár állami és városi támogatással, magánjelleggel nyitna. A zenekonzervatórium ügye tegnap szerepelt a tanács ülésén a tanács állásfoglalása végleg elhatározta a magasabb zeneképző megszületését és karakterét.

A tanácsülésen, mint vendég Marcus István is megjelent, Benedek Aladár pénzügyi tanácsos terjesztette elő a főiskola jellegű zenekonzervatórium tervezetét. Tekintettel arra, hogy az iskola jelentős városi támogatással indulhat csak meg, Benedek Aladár azt tartja célravezetőnek, ha a konzervatórium teljesen városi jellegű kap s mint városi intézmény tár kap.

A tervezet szerint egy igazgatóra, tízenyolc tanárra és két korepetítorra van szükség. A tanári fizetés minimuma 3800 lei.

Az iskolafenntartás évi 1,400,000 lei emésztene fel, amely így térülne meg: 300,000 lei állami támogatás, 400,000 lei tandíjbevétele és évi 700,000 lei városi szubvenció.

Erre a csonka évre 900,000 lei volna az iskolamegnyitáshoz szükséges, tekintve, hogy számos zenei instrumentumot kell beszerezni.

A város átadná az iskola céljaira a Bottó-féle főziskolát.

A tanács az előterjesztés alapján elhatározta, hogy hajlandó a konzervatóriumot megfelelő összeggel támogatni s elvileg a zeneiskola létesítése mellett van. A tanács a tervezet további megvitatásáért átadja a pénzügyi bizottságnak.

* Husiparosok közgyűlése. A piacrendezés és árulási szabályok ügyében felkérjük az összes piacon áruló bentes, meszáros, borju és juhvédő parosokat, hogy f. hó 23-án, azaz vasárnap délután 4 órakor a Kereskedelmi és Iparkamara közgyűlési termében okvetlenül és teljes számban megjelenni sziveskedjenek annál is inkább, mert ezen másodízben összehívott közgyűlés a megjelent tagok számára való tekintet nélkül fog kötelező döntést hozni. Tisztelettel az Elnökség.

Merényletet követtek el a spanyol király ellen Miranda herceg belehalt sebeibe

Párison keresztül szenzációt keltő anarkista merénylet híre futja be a világot. Az első távirati jelentés szerint Alfonz spanyol király ellen merényletet követtek el Sananderben. A király kocsin vonult be a városba és az utca két oldalán hatalmas néptömeg állott sorolat. A tömegből előtört egy ember és a

rendőr abban a pillanatban fogta le az anarkista kinézésű embert, amikor a királyra akarta sütni revolverét.

Egy későbbi — ugyancsak párisi távirat — azonban arról számol be, hogy a merénylet valóban megtörtént, az anarkista fegyvere eldőlt és

Alfonz király a vállán komolyan megsebesült, sőt a távirat arról is beszámol, hogy egy másik golyó a kísérőjében lévő Miranda herceget érte, aki sérüléseibe belehalt.

Komplikálja az esetet és meglehetősen tájékozatlanul hagyja a közönséget az a körülmény, hogy a madridi és általában a spanyol lapoknak tilos az esetről írni.

A francia újságírók kérdéseikkel ostromol-

ják a párisi spanyol nagykövetet, aki azonban a merénylet hírére cáfolja.

A francia lapok azonban nem elégszenek meg ezzel a cáfolattal és a santanderi eseményt összefüggésbe hozzák a Barcelona mellett lévő vasúti vágányon talált bombával, amelyet közvetlenül

a király vonatának indulása előtt helyeztek oda.

Ezzel függ össze két anarkistának szereplése, akiket San Sebastianban tartóztattak le és akik a királyi pár ellen merényletet terveztek. Valószínű az a feltevés, hogy a spanyol király élete ellen messze elágazó összeesküvés folyik.

A spanyol király ellen már több ízben kíséreltek meg anarkisták merényletet. Talán legemlékezetesebb és ez fenyegetett végzetes tragédiával is, amikor Alfonz spanyol király esküvője után szépséges feleségével, Battenberg Elén hercegnővel bevonult Madridba és egy palotának perzsa-szönyegekkel díszített ablakából rózsacsokor hullott az ifjú királyné lábai elé. A virágcsokorban bomba volt elhelyezve, de az a királynét nem érte.

Ramek osztrák kancellár nyilatkozott a cionisták elleni tüntetésekről

Ramek dr osztrák államkancellár tegnap nyilatkozatot adott a Wiener Presseben megjelent és kommentált beszéde ügyében. Dr Ramek kijelentette, hogy az elébe tett kérdésekre válaszolt, de beszédebe egyes tévedések csúsztak bele. Elsősorban azt a kérdést tették elé, hogy volt-e szó annak idején a szövetségi kormányban arról, hogy a cionista kongresszust elhalasszák, vagy éppen Bécsből más városba tegyék át. Erre a javaslatra a birodalmi kormány azt válaszolta volna, hogy a kongresszust nem lehet Bécsből kitolni.

Dr Ramek nyilatkozata kapcsán most kijelentette, hogy senki sem interveniált nála a cionista kongresszus kitolása végett, így tehát ő ezt a választ nem is adhatta.

— Egyik bécsi újságban azt is jelentették, — mondta a szövetségi kancellár, — hogy a nemzeti szocialista s keresztény szocialista szervezetek, melyek hétfőről keddre virradó éjjel zavargásokat is rendeztek, ezt abban a szándékban tették, hogy a kormányzatot felborítsák és ők maguk vegyék át Ausztriában az uralmat. Dacára annak, hogy mindez már magába véve is valószínűtlenül hangzik, még külön is hangsúlyoznom kell, hogy a jelentés semmi körülmények között sem fedi a valóságot. Már a zavargásokban résztvevők szervezete kizárja, hogy pártomhoz közel álljanak, még inkább kizárt, hogy puccsterveket forraltak volna. Ezt a tényt hivatalos cáfolat alakjában a külföldnek is tudomására hoztam. Az a közlés is, mintha a szövetségi kormány a szövetségi hadsereg egyes részeit Bécsbe hívta volna, teljesen

légből kapott. A helyzet egyáltalán nem olyan, hogy ilyen megoldási módokhoz kellene nyúlunk. Nem folytatunk polgárháborút és ezért nincs is szükségünk ilyen rendszabályokra. A legutóbbi napok eseményeit semmiesetre sem szabad lekicsinyelnünk, de nem is szabad bennük egy polgárháború kezdetét feltételeznünk. Erre vonatkozólag is tettem nyilatkozatot a külföld előtt.

Bécsi lapok munkatársai továbbiakban kérdést intéztek a szövetségi kancellárhoz, hogy milyen elbánásban fognak részesülni a zavargások alkalmával ártatlanul letartóztatott személyek. Megállapítást nyert többszöriösen ugyanis, hogy a rendőrség olyan egyéneket is letartóztatott, akik csak véletlenségből kerültek a tüntetők közé. S azért szintén nyolc napi fogságra ítélték őket.

A szövetségi kancellár következőképp válaszolt a sajtó képviselői előtt:

— E tárgyban már a keresztény szocialista párt vezetősége is interveniált nálam. Azonnal érintkezésbe léptem Schoberrel, a rendőrség elnökével, érdeklődtem nála a kérdés felől. Azt a választ kaptam, hogy a rendőrizgatóság illetékes alkalmazottai épp a tényállás megállapításával és az egyes letartóztatások körülményeivel foglalkoznak. Ezeket újból át fogják vizsgálni úgy, hogy biztosak lehessünk afelől, hogy tevédek, vagy igazságtalanságok a letartóztatásokkal kapcsolatban nem fordulhattak elő.

Továbbiakban a hírlapírók figyelmeztették a szövetségi kancellárt azokra a nagyszámú szemrehányásokra, melyek a közönség köréből a rendőrség brutális magatartá-

Apolló mozgó

3, 5, 7 és 9 órakor.

Ma, szombaton először

Vígjáték műsor:

1. **Apai örökök**

Mack Sennet burleszk 2 felvonásban.

2. **Hallroomboyok vadásznak**

2 felvonásos burleszk.

3. **Pat és Patachon**

Nyári vakáció című 4 felvonásos vígjátékban.

Rendes helyjára.

Rendes helyjára.

Atlantic mozgó

4, 6 és 9 1/4 órakor.

Ma, szombaton először:

PAT és PATACHON

Nyári vakáció című 4 felvonásos vígjátékban.

Ezt követi a világ legjobb

Liliputi társasága

ének, táncol, boxol etc.

Mérsékeltet letelelt helyjára!

sát érték. Fölemlítették, hogy a rendőrközegek állítólag magasabb helyről kaptak volna utasítást arra, hogy a legkiméletlenebb szigorral járjanak el és a tüntetőket szemben szükség esetén fegyvert is használjanak.

A szövetségi kancellár erre így felelt:

— Minden egyes panaszt személyesen fogok bevizsgálni és a rendőrnökkel közölni, hogy a panaszokat ő is vizsgálat tárgyává tehesse. Egyébként a rendőrnökség már eddig is foglalkozott a tudomására jutott panaszokkal és Schöber elnököt e tárgyban már részletes jelentést kértem. Nem volna méltányos részemről, ha a rendőrség ellen intézett támadásokat igazoltnak látnám. Nem hiszem, minthogy nem is való, hogy inkorrekt vagy durva módon járt volna el. Megállapíthatom azt is, hogy a rendőrközegek senkitől sem kaptak utasítást arra, hogy különösen szigorral lépjenek föl, hanem csupán arra, hogy a szokásos hivatali utasítás kövessék. A rendőrség az egész tüntetés alatt a legnagyobb türelmet és nyugalmat tanusította. Pedig nemcsak vas- és középnapban volt része, nem csupán barrikádokat építettek ellenünk, hanem még lövéseket is adtak le a legénységre. Az egyik tüntetőnél a motózás két töltött revolvért is talált, hozzávaló tartaléklovégekkel, ami a támadó szándékot eléggé bizonyítja. Harmincegy rendőrt és tizenöt lövőselet meg, nagyrésztük közvetlenül közlelről, késszurások által. A rendőrség ezzel szemben csupán kötelessége teljesítésére szorítkozott, mikor végül is a tömeget szélszórni igyekezett.

— Egyes lapok azt is állították, hogy a lovasrendőrség élére egy zsidó vezetőt állították, hogy ezáltal a tüntetőket szemben a lehető legkeményebb elbánást érvényesíthessék. Ez nem igaz. Az illető személy, akit kombinációba vettek, dr. Pollák, már több nap óta távol tartózkodik Bécsből, a lovasrendőrség vezetője pedig egy német nacionalista volt, aki ebből titkot soha sem csinált.

— Ami egyébként bizonyos szervezeteknek azt a kívánságát illeti, hogy mondjunk le, erre csak azt válaszolhatom, hogy ezek a szervezetek előttem nem mértékadó. Számomra csak a kereszténysocialista és a nagynémet párt iránt adó. Ha történetesen ezeknek a pártoknak kebeléből hangzanék el a kívánság lemondása arra vonatkozólag, akkor természetesen, hogy azonnal visszalepek. Egyébként nincs semmi szokatlan abban, hogy a mindenkor elégedetlenek egy-egy kormány lemondását követelik. Minél több az elégedetlen egy országban, rendszerint annál tárgyilagosabb annak kormánya.

Külön pótdadót vet ki egy község a kereskedőkre

Pécska aradmegyei község előjárása a napokban egy különös és érthetetlen rendelkezést bocsátott ki, amely az ottani nagy adókkal sújtott kereskedelmet végleg meg akarja fojtani. A község vezetősége elrendelte, hogy minden kereskedő köteles a már kivetett állami adókra külön hetven százalékos községi adót fizetni. Ezek szerint az a kereskedő, aki tízezer lei állami adót fizet, még külön hétézer leit köteles leadni a község pénztárába. Ez a törvényen kívüli intézkedés nagy meglepetést keltett a pécskai kereskedők körében és a község rendelkezését írásban megfellebbezték a vármegyei prefektusnál.

Közigazgatási szempontból azért is feltűnő Pécska vezetőségének ez a intézkedése, mert az új adótörvény két évvel ezelőtt világosan kimondotta, hogy a községi pótdadót eltörli és egyetlen község sem terhelheti lakosságát semmiféle adókkal. A törvény szerint minden község külön jövedelemben részesül a beszedett állami adókból és ha ez a jövedelem nem elég arra, hogy a község kiadásait fedezze, úgy módot ad a törvény, hogy meghatározott formában illethekeket, illetve taksákat szedhesen. Ezek közé tartozik a cégta-ada, a kérvények benyújtásánál szedett illethekek, üzlethelyiség után fizetendő taksák és több módot nyújt arra a törvény, hogy a községek jövedelmeiket a megengedett módon gyarapítsák. De szigorúan megtiltja a törvény azt, hogy a községek pótdadót szedhesenek. Pécska község előjárása a törvény ellenére életbe léptette a megszűnt pótdadórendszert. Ezzel azonban nem feledezett meg arról sem, hogy a megengedett taksákkal is sújtja a pécskai kereskedőket. Az aradmegyei prefektura még nem határozott a benyújtott fellebbezésről, azonban valószínű, hogy az előjárás pótdadoszedési intézkedéseit érvényteleníti. Tudósítunk a pécskai kereskedők pártjairól beszéltetést folytatott Maréneanu Titusz

aradi pénzügyigazgatóval, aki a következőket jelentette ki:

— Községi pótdadó már nem létezik. Eltörölte azt az adótörvény, amely módot ad a községeknek, hogy másuttan fedezzék kiadásait. Joga van a községnek a megengedett módon illethekeket kivetni a lakosokra, azonban semmiesetre sem lehet az, hogy az állami adó után hetven százalékkal adóztatják meg a kereskedőket. Nem ismerem az ügyet, azonban a községnek csak a prefektus engedélyével lehet illethekeket kivetni és ha a prefektus engedélyt adott volna a hetven százalékos községi adó kivetésére, amit a magam részéről hihetetlennek tartok, úgy a kereskedőknek joguk van a prefektusi határozatot a belügyminiszternél megfellebbezni. Abban az esetben, ha a község sürgősen akarná a kivetett adót beszedni, lehelyesebb volna, ha a kereskedők távirati uton kérnék a belügyminisztert a községi adószedés felfüggesztésére.

A nemzeti párt utasításai a választásokra

Kolozsvárról telefonálják: Jelentettük, hogy a román nemzeti párt végrehajtó bizottsága a napokban értekezletet tartott, amelyről azonban mindeztideig hivatalos kommuniké nem átk. ki. A pártvezetőség tegnap aztán hosszú értekezést küldött az összes megyei szervezeteknek, a melyben elmondja, hogy a kormány elkeseredett intézkedéseket tesz, hogy a mezőgazdasági kamarai választásokon megakadályozza az ellenzéki pártok győzelmét. A választókat igyekeznek megfosztani szavazataiktól és a községi előjárásoknak utasítást küldtek, hogy választói igazolványt ne adjanak ki, csak a megbízható liberális polgároknak.

A megyei szervezetek útján utasították a liberálisok összes híveiket, hogy a szavazókat a választás napján kocskikon szűkítsék be a szavazóhelyekre. A kocskik úgy vonuljanak fel, hogy lehetőleg elállják az utat és megakadályozzák azt, hogy az ellenzéki jelöltek is az urnák elé jussanak.

A nemzeti párt, hogy ezt a manővert ellensúlyozza, szigorú utasítást adott a megyei szervezetek vezetőinek, hogy követeljék az összes polgármesterektől és községi előjárásoktól a választói igazolványok kiadását. Ahol illet nem adnának ki, hozzanak magukkal személyazonossági igazolványt. Az összes választókat a választás napján már a kora reggeli órákban szállítsák el az urnák elé. A párt delegátusai a választási bizottságokban követeljék, hogy a szavazást községenként ábc-sorrendben ejtsék meg.

Ha ezen intézkedések dacára a kormány ügynökei zavargásokat szítanak, hogy így megakadályozzák a nemzeti és az egyesült ellenzéki pártok sikerét,

a végrehajtó bizottság felhatalmazta a megyei szervezeteket, hogy pártjuk érdekeit a körülmények diktálta minden felhasználható eszközzel védjék meg.

Egy jó takarékos szappan

Tudniok kell, hogy amikor e Cadum-szappant vásárolnak, ezt elhosszú ideig tartották, hogy a nevésség minden nyoma eltűnjön. Tejesen kiszáritva, kétszer annyi ideig tartani, mint a közönséges szappan, amely gyakran sok vizet tartalmaz.

Kapható gyógyszerárakban, drogeriákban és illatszertárakban. Nagyon a „STANDARD” drogueriában București.

Cadum szappan

Minden hirdelési eszköz semmitmondó akkor,

BLEIER
(Sap-pas-ze)

fehértémű, harisnya és csipke áralt megtekt

Bőrkabátok

legelegánsabbak és legolcsóbbak **Fuchs** bőrről készítőnél Strada Baross és Vitéz Mihály-tér sar

minőségben vezet

MA
szombat este 7/8 órakor a

DOROTHEUM ÁRVERÉSÉN

Strada Ciorogariu (Uri-utca) 10 szám.

a sok minden között a következő festőktől jönnek képek az árverésre

Szepes Koszka Jenő
Páldi Zoltán
Réthy Károly
Pozsonyi Jenő
Dobozyné
Kopa Mária

Vasárnap nem lesz árverés.

A mai árverésre este 7 óráig fogadunk el tárgyakat.

ÚJDONSÁGOK figyelem!

A Rhédey-kerti sporttéren lejátszandó nemzetközi tenniszverseny vasárnapi döntő mérkőzései hétfőtől kezdve láthatók a Dorian Terraszon és a Dorian filmszínházban. A filmen a mérkőzéseken kívül láthatók a híres budapesti, bukaresti, aradi és a többi versenyzők. Szép felvételek mutatják be a verseny elegáns közönségét is.

A prefektus Kolozsváron. Regman dr prefektus péntek reggel Kolozsváron volt.

Új erdélyi püspök. Bukarestből jelentetett helyről nyert értesülés szerint Pacha Ágoston dr temesvári kormányzó, püspökké nevezte ki.

Marton Erzsí meghalt. Budapestről jelezték, hogy néhány nappal ezelőtt nagy feltűnést keltett a Budapesti művészi körökben, hogy a híres színész Marton Erzsí veronával megmérte magát. Több napi szenvedés után — a színpadon gyászára — tegnap meghalt Marton Erzsí. Az öngyilkos színész Kálmán színiigazgatónak, majd egy színiigazgatónak elvált felesége. Budapesti hírek szerint, később a Vigaszínházban játszott szerepe nem érvényesülhetett kellően. Most szerződés nélkül állott és minálószerűsége szerint ez vitte öngyilkosságáig az érzékeny és tehetséges színészt.

Tisztviselők, kereskedelmi alkalmazottak. Hétfő 25-én, este pont 8 óra körül az új munkahelyükben taggyűlést tartunk. Feinivuk az kereskedelmi alkalmazottakat és tisztviselőket, hogy azon teljes számban megjelenni tudjanak. Vezetőség.

Napilappá szervezik a „Magyarságot”. A Kolozsvárat meg „Magyarság” a Kolozsvárat meg politikai és társasági hetilap, amit szeptember második felétől kezdve az erdélyi magyarság egyik legjelentősebb napilapjává fog kifejleszteni a romániai Magyar Sajtóvállalat. Az átszervezés alatt levő organum szerkesztését átvette Sulyok István ügyvéd, az „Magyarság” kitűnő tollú publicistája, aki a „Magyarság”-et szerkesztette. A „Magyarság”, mint a romániai Magyar Párt hivatalos lapja célul tűzte ki, az érdekcsoportoktól függetlenül, kizárólag a romániai magyarság politikai, kulturális és gazdasági érdekeinek védelmében fogja tevékenységét kifejteni. A „Magyarság” újjászervezését az erdélyi olvasókörzség a legnagyobb kíváncsisággal várja.

Pályázat a marosvásárhelyi rendőrség felújítására. Tegnap érkezett meg a marosvásárhelyi rendőrprefektúra átirata a városi rendőrséghez, amelyben pályázatot nyújtott be a rendőrprefektúra épületének felújítására. Az árnyalás október elsején lesz. Részletes felvilágosítást ad a marosvásárhelyi rendőrprefektúra.

Halálozás. Hitter Miklós fiatal életének 9. évében elhunyt. Temetése ma délelőtt 9 óráig megy végbe Szmekta György-utcai gyászházban.

„LEGUJABB”

A szászvárosi református kollégium ügye a Népszövetség előtt

Kolozsvárról jelentik: A református egyház igazgató-tanácsa tegnap tartotta meg rendes havi ülését Nagy Károly püspök elnökletével. Kisebbségi ügyek napirendi pontok után a szászvárosi Kun kollégium ügyét tárgyalta az igazgatóság. Elhatározták, hogy minden rendelkezésre álló eszközzel meg fogják védeni az egyház jogait. Memorandumot fognak intézni a Népszövetséghez, amelyben ismertetik a kollégium betiltását és orvoslást kérnek. Ugy volt, hogy ezt a memorandumot egy bizottság vizsgálja. Gienbe a szeptember másodikán megkezdődő ülésre. A bizottság tagjai dr

Darko Ákos és dr Illés Gyula lettek volna, akik idejében be is adták a prefekturára útlevelek kérését, amelynek indoklása a következő volt: „Mint a ref. egyház tisztviselői hivatalos minőségben külföldre szándékoznak utazni”.

Gritta Ovidius rendőrprefektus azonban az útlevelek kiadását megtagadta. Az útlevelek kérésének indoklását törvényellenesnek tartotta és ezért az egyház és az útlevelek kérés ellen feljelentést adott be a kultuszminisztériumhoz. A különös intézkedés igen nagy feltűnést keltett Kolozsváron.

Az erdélyi zsidóság szerepe a választásokon

Kolozsvárról jelentik: Dr Klein Miksa a cionista Erdélyi Zsidó Nemzeti Szövetség alelnöke az elkövetkező választásokra vonatkozólag érdekes nyilatkozatot tett a Rapid távirati iroda tudósítójának:

— A mezőgazdasági kamarai választásokból — mondja dr Klein — véleményem szerint teljesen kik ell kapcsolni a politikát. A mezőgazdasági kamarákban különben igen kevés zsidó tag van, éppen ezért nem tartjuk szükségesnek, hogy a választásokon részt vegyünk. Ugyanez az álláspontunk az iparkamarai választásokkal szemben is, ahol a választásokban az eléggé nagyszámú zsidó választók az egyes ipari szervezetek utasításait fogják követni.

— A közéleti választásoknál teljes energiánkkal részt veszünk, mert különösen az erdélyi városokban nagy reményünk van arra, hogy megfelelő képviselőkhez juthatunk. Már most kijelentem, a választásokra a liberálisokkal szövetséget nem fogunk, mindaddig, amíg az erdélyi zsidóság legna-

gyobb sérelmét nem orvosolják és Anghelescu vissza nem adja a Tarbut gimnázium nyilvánossági jogát. Sőt kijelentem, hogy a választásokon a liberálisok ellen fogunk harcolni és támogatni fogjuk az ellenzéki pártot.

— Az országos képviselőválasztásokon a zsidóság mint külön pártszervezet vesz részt. Még nem döntöttünk, de valószínű, hogy mindenkinek az az álláspontja, hogy az erdélyi zsidóság érdekeit a parlamentben legjobban a befolyásos regátbeli hittestvéreink képviselhetik. Mi mindent meg fogunk tenni, hogy Románia 800 ezer zsidója megfelelő képviselőkhöz jusson. Erdélyben Nagyváradon, Máramarosig és Szatmáron van esélyünk mandátumra, ha a Magyar Párttal közös platformon választhatunk. Ilyen kollaborációról hivatalosan ugyan még nem esett szó, de minden remény meg van arra, hogy az ősszel a közeledés megtörténik.

Sulyos vasúti összeütközés Tövis mellett

Egy halott, több nehéz sebesült

Kolozsvárról telefonálják: Derecskeháti állomásonál péntek hajnalban a 3429. számú vonat hibás váltóállítást következtében összeütközött két tolató-mozdonyval.

Az összeütközés súlyosan megrongálta a vonatot.

Egy fékező az összeütközés következtében meghalt, a mozdonyvezető és két fűtő súlyosan megsebesültek.

A vizsgálat azonnal megindult és megállapították, hogy az összeütközés a vasúti forgalmi tisztviselő gondatlansága miatt történt és a lelkiismeretlen vasutast azonnal le tartóztatták.

A kár igen nagy. A pálya nagy darabon összerombolódott és dacára annak, hogy azonnal javítani kezdték, a bukarest-nagyvárad expressz péntek délután csak több órással késéssel érkezett be.

* **AZ EXELSIOR-BAR előadásait szombat este, rossz idő esetén is a Delphin-teremben tartja meg.**

* **A városi vasút művezetőjének jubileuma.** Csütörtökön ünnepelte a Nagyvárad Városi Vasút Veres Vilmos művezető 25 éves jubileumát. 25 évvel ezelőtt vette kezébe a vasút műhelyének vezetését és azóta a vasút kiépítésében országszerte volt. Délelőtt a városi vasút tanácstermében Sas Emil igazgató magas szónyalású beszédében üdvözölte Veres művezetőt és nyújtotta át a vasút ajándékát. A személyzet nevében Partos Jenő felügyelő, állomásfőnök köszöntötte és adta át a személyzet értékes ajándékát. Este a Kék macska vendéglőben benekett volt, amelyen Negulescu Athanas képviselő, mint a vasút vezérigazgatója, pohárköszöntőjében mondott köszönetet a jubiláns. Zsigmond német nyelven köszöntötte a jubilánst. Nicolae Bossie hivatalnok román nyelven méltatta a jubilánst és külön-külön a vasút vezető embereinek érdemeit. Számos pohárköszöntő hangzott el még a vasút személyzete köréből. Résztvettek az igazgatóság részéről: Colonel A. Negulescu, vezérigazgató, Sas Emil igazgató, Stepha Rudolf főfelügyelő, dr Wavrek Kálmán vasuti főügyész, Stoianovici József és Magyary György főmérnökök, Partos Jenő felügyelő, állomásfőnök, Riha Oszkár főkönyvelő, Czéze János

nos, Nicolae Bossie, Cseskovits Béla, Cseskovits Gyula, Vadas Lajos, Geller Mihály, Csoró György és Kövesdi Lajos főhivatalnokok, Tóth József főköcsiszámoló, Preisach Tamás főköcsimester.

* **A poiana-codrulul-i (zelestyei) üveggyár.** Újra üzembe jött a poiana-codrulul-i (zelestyei) üveggyár, mely 1925. január 9-től óta szünetelt. A cég: Fabrica de Sticla din Poiana-Codrulul, posta: Crucisor, județ: Satu-Mare, Telegrama: Sticla, Crucisor. A gyár a vele egy egész képező régi munkásnépével dolgozik. Gyárt: öbös üveget, gyógyszerüveget és kosárüveget (dem-yohnt).

* **Beiratások a jogakadémiára.** A nagyvárad-i jogakadémián a beiratások október 9-től 20-ig tartanak. Kivételek esetében november 15-ig mindennap délelőtt 9–11-ig lehet beiratkozni. A javító és felvételi vizsgák október 15–25-ig lesznek, a licenc-vizsgák pedig október 20–31-ig. A vizsgákra jelentkezni október 9–15-ig lehet délelőtt 9–11-ig a dékáni hivatalokban. Az előadások október 27-én kezdődnek. A diákmenza-étkező ebben a tanévben is működni fog és hatvan diák kap ingyenes ebédet és vacsorát.

* **Bolgár fakereskedő telefonja 559. sz.**

* A balatoni uszóbajnokság. Budapestről jelentik: A Szent Istvánkor rendezett balatoni úszó bajnokságot Matyasovszky János nyerte az idén is, 4 óra 15 perc. Legjobb országos eredménnyel uszta meg a tizenegyi kilométert Labory Károly, dr Almásy Béla. Heves párharc után Labory került második helyre. Hat férfi és hat hölgy uszó indult, valamennyien végiguszta a Balatont.

* AZ EXELSIOR-BAR előadásait szombathat estétől, rossz idő esetén is a Delphin-étteremben tartja meg.

* Liliputi társaság Váradon. Feltűnést keltett a tegnapi napon egy törpékből álló társaság, amely átutazóban egy napig tartózkodott városunkban. A világ legjobb Liliputi társasága ez, amely már bejárta az egész világot, (ha nem is 18 nap alatt!) s mindenütt a legnagyobb siker és tetszés mellett mutatta be tánc-, ének- és bohókás box-tudományát. A társaság tagjai mind egytől-egyik a természet csodái: Miss Anna 39 éves 80 cm. magas, Miss Paula 37 éves 85 cm. magas, Mr. Alois 18 éves 78 cm. magas, Mr. Peppo 32 éves, 110 cm. magas, Mr. Pompejo 43 éves 106 cm. magas. — Mint értesülünk, az Atlantic nyárimozgó igazgatóságának sikerült e kis társaságot 3 napi vendégszerelésre és pedig szombat, vasárnap és hétfői napokra megnyerni, amikor is az Atlantic igazgatósága e rendkívüli attrakció mellett egy kitűnő „Pat és Patachon” vígjátékot, a Váradon még be nem mutatott „Nyári vakációt” adja gazdag műsorában.

* Leszállították a bérkocsi viteldijakat. A tanács legutóbbi ülésén elhatározták, hogy leszállítják a bérkocsi-viteldijakat. A tanács ezen elhatározását azzal indokolta, hogy más városokban a bérkocsitárla jóval olcsóbb, mint Nagyváradon és így annak leszállítása indokolt. Az új bérkocsiviteldijak a mai naptól kezdve tehát a következők: Egylovas kocsival egy ut a városban várakozás nélkül reggel 6 órától este 8-ig 15 lei, este 9-től reggel 6-ig pedig 20 lei. Kétlovas kocsival egy ut várakozás nélkül, a fenti időben nappal 25 lei, éjszaka 35 lei. A bérkocsisokra vonatkozó minden többi viteldij a régi marad. — A kenyérrányárakat a tanács a következőképpen állapította meg: luxusliszt ára kilónként detailban 15 lei, a középminőségű 12 lei 50 bani, a fekete liszté 9 lei. A luxuskenyér kilójának ára detailban 15 lei, a középárnáé 12 lei, a feketeé 9 lei. A liszt és kenyérrák azonban csak a miniszter jóváhagyása után lépnek életbe.

* Három napra bezárták az Excelsior-bart. Szerdán este a nyári szállásra, a Delphin étterembe költözött Excelsior-barban jövedvű társaságok mulatoztak, akik nem voltak hajlandók acceptálni a zárórat. A tulajdonosok is szívesen vették ezt, mert a szepárkban hangos mulatás folyt, ömlött a pezsgő, a ből, amelynek adagjáért volt szíve 850 leit kérni a főurnak. Háromnegyed háromkor a tulajdonosok nem kis meglepetésére megjelent Jonescu komisszár és a tépáranccnokság egy kiküldöttje és megállapították, hogy a zárórendeletet nem tartották be. A hatóságok három napra — csütörtök, péntek és szombat estére — bezárták az Excelsior-bart, illetve Delphin-éttermet.

* Egy veszettkutya garázdálkodása. Érmihályfalváról jelentik: Az Ermelléken alig mulik nap, hogy veszett kutyák harapásáról hírt ne adnának. Így ma a Beck-féle pótkávégyár udvarába menekülő veszettkutya Kerekes Sándor és Trajanovits Etel mulásokat harapta meg. Azonnal a Pasteur-intézetbe szállították.

* Letartóztattak egy ügynököt. Tegnap délután az államrendőrség egyik detektívje a kávéházból a rendőrségre kísérte Sz. A. kereskedelmi ügynököt, akit egy kolozsvári kereskedő feljelentésére tartóztattak le. Sz. A.-nak valószínű, hogy kereskedelmi elszámolások körül támadt nézeteltérése a kolozsvári kereskedővel. A rendőrség nem kívánt nyilatkozni az érdekes letartóztatásról.

* Női szabó iparosok gyűlése. Felkérjük az Ipartestület kötelekbe tartozó összes női szabó iparosokat és iparosnőket, hogy f. hó 24-én, azaz hétfőn este 8 órakor az Iparos Menház helyiségében Cuza Voda (Szacsav)-utca 8. szám alatt rendkívül fontos ügyben teljes számban megjelenni sziveskedjenek. Tisztelettel az Elnökség.

Beniczky Ödönt szabadlábrahelyezték

Budapestről jelentik: A budapesti tábla Beniczky Ödönt volt belügyminisztert, aki tudvalevőleg több hónapja van vizsgálati

fogságban, háromszázmillió korona ellenében szabadlábra helyezte. Beniczky hagyta a fogházat.

Azon töröm a fejem, tisztelt Szerkesztő ur, hogy tulajdonképpen milyen célt is szolgál Nagyváradon a Búnyitai-liget. En ugyanis azt hittem eddig, hogy a városi polgároknak készült, akik — ha egy kis pihenő időhöz jutnak — hát kimehetnek oda friss levegőt szíjni.

Tegnap ki is mentem a feleségemmel és a kisfiammal. Egy darabig sétáltunk az utakon (nahát el tudunk képzelni jobban gondozott népkertet is). Mikor előáradtunk, kerestünk egy padot, amelyre leülhessünk. Pad, az nincsen sehoh. Később megtudtam, hogy három pad mégis van valahol, csak én nem találtam. Elhatároztuk, hogy leülünk valahol a fűre. Gondosan leterítettem a kabátomat és letelepedtünk. Nem ültünk két percig sem, jött egy ör és felállított bennünket. „A fűre lépni tilos!” Abban neki van igaza, ha nem engedi, hogy tönkre menjén a szép, zöld pázsit. De ha felnőtt emberek kabátot terítenek a földre és így ülnek le, az még nem árt neki úgy, mintha pajkos gyermekék rugdosnák össze!... De meg nem szívesen ültünk mi a nedves fűre, de hát ha a nemes tanács nem ad padot! Hát akkor mirevaló a liget, ha padokat sem raknak bele, a földre sem szabad letelni?...

* Új jegyzői tanfolyam Aradon. Az aradi jegyzői tanfolyam iskolai igazgatósága értesítette a közigazgatási hatóságokat, hogy Aradon szeptember 1-iki kezdett el egy új jegyzői tanfolyam nyílik meg. Az iskolába való felvétel nyolc gimnáziumhoz van kötve.

* Gábor Andort kiutasították Franciaországból. Kassáról írja a Kassai Munkás, hogy Gábor Andor író két társával együtt, egy napi fogság után kiutasították Franciaországból. Gábor a bányamunkások között fejtett ki kommunista agitációt.

* Négyezer leit szavazott meg a tanács a tennisverseny céljaira. A tanács tegnapi ülésén elhatározta, hogy 4000 leit bocsát a tennisversenyeket rendező bizottság rendelkezésére, mint a város tiszteletdíját.

* Beiratási értesítés. A nagyváradi női első kereskedelmi iskolában a beiratások szeptember 10-ig tartanak. Az 1925—26. évre még van három 5000 leies hely, amely összeg az internátusban való ellátásra fordítandó. Az ösztöndíjat egy vizsga alapján adják ki és csak tisztviselők, vagy falusi szegénysorsú szülők gyermekei folyamodhatnak érte. Az ösztöndíjak soknak előírt vizsgát szeptember 10—15-ike között tartják meg. Az előadások szeptember 26-án kezdődnek. Az igazgatóság.

* December 16-ára halasztották a Román Sajtószindikátus sorsjegyeinek húzását. Tekintettel azon körülményre, hogy nagyrésze azon egyéneknek, akiket az Erdélyi Román Sajtószindikátus sorsjegyeinek elhelyezésével bízott meg, nem küldték meg be sem a behajtott összegeket, sem pedig a még el nem adott sorsjegyeket, a szindikátus kénytelen volt a húzás napját 1925 december 16-ára halasztani. A belügyminiszter 72545. számú rendelettel helybenhagyta ezen halasztást, tekintetbe véve azt, hogy a nyeremények teljes egészükben 500.000 lei értékben a cluji Banca Centralnál lettek letétbe helyezve,

Azon sorsjegyek, melyek időközben adatszintén részt vesznek a húzásban.

* AZ EXELSIOR-BAR előadásait szombathat estétől, rossz idő esetén is a Delphin-étteremben tartja meg.

* Felgyújtott buzakeresztet. Grósz érmihályfalvai lakos birtokán a cséplés-vő buzakereszteteket ismeretlen tettesek tótták. Több, mint 120 kereszt buza lemartaléka. Az ismeretlen tettesek ellen dították a nyomozást.

* Ma, szombaton este 9 órai kezdőja az I. S. E. Munkás Sportegylet egybekötött nyári táncmulatságát kertben.

* Érmihályfalvai kabaré-est. Széplott le Érmihályfalván Benedek Zoltán, Nicolae Alexandrescu kapitány, dr Faust, primpretor, Jancu Pop pretor, Lovass I. Andrassy Ernő, Kolling Adolf védnökké. Az építendő gör. kel. templom javára egybekötött táncmulatságot rendeztek. Előzőn Leonida 1 felvonásos román vígjáték Turi Borcsát Gerő Sándor 3 felvonásos adták elő. A darab szép sikert aratott. Különösen Roszler Géza, Kós Endre, Boc Horváth Jenő, Stein Zoltán, a lányok kö Hegedüs Klárka, Mester Bözsike, Mándi. Az estély kiválóan virradatig tartott. (g.)

* Legszebb és legfinomabb kivétel férfi borkabátok megrendelhetők. „Chruhasalon Bul. Reg. Rerd. 20. Ezelő Victoria 1.

* Bomba 6 lei az Eldorádóban.

MOZI

— Ellen Kürti, a magyar szarhires filmszínésző játsza a főszerep „Lángok és vadallatok között” című mas filmben, melynek cselekménye percre érdekesebb, megoldása pedig sággal frappáns. A cirksz színes vállakrobaták, artisták, műlovároknak, adítók között játszódik le ez a film, amaga zsánerében tökéletest nyújt. I színre kerül egy kacagtató bulreszk. adások 3, 6 és 9 órakor kezdődnek. „Madame Larsac”, a versaillesi b film. Ezenkívül a nemzetközi tennis vasárnapi döntő mérkőzései hétfőtől tók.

TŐZSDE

Zürich, augusztus 21. (Nyitás.) 12260, Páris 2420, Newyork 51550, Prág London 2504, Bukarest 265, Budapest Bécs 7255.

Bukarest, augusztus 21. (Zárlat.) 922, London 953, Newyork 195 háromnegylánó 710, Zürich 3820, Bécs 28, Prága 5 luták: Font 940, francia frank 945, frank 38. A többi hiányzik.

Zürich, augusztus 21. (Zárlat.) 12275, Amszterdam 20785, Newyork 5153 don 2504,5, Páris 2420, Milánó 1870, Prág Budapest 7250, Belgrád 92250, Bukare Varsó 89, Bécs 7255.

Budapest, augusztus 21. A termé de zárlati: Tiszavidéki buza 385, egy rosz 275, takarmányrapa 270—280, söröz zab 270, tengeti 267, repce 565, korna 192

A külföldi vasuti jegyeket minde szigorúan a napi kurzuson árusítja a N közli Halókcocsiársaság nagyváradi (Hegedüs Hirlapiroda).

PAPINI: Krisztus története árá fűzve

360 L

ÜZLETHELYISÉG

Avram Jancu (Kossuth-utca) leg-

szalmasabb helyén, más vállalat miatt

ÁTADÓ.

keresések »MERCUR« jelígre a ki-
adóhivatalba kéretnek.

SPORT

Tennisverseny

tegnapi eredményel

tegnapi nap folyamán még mindig nem ju-
ta versenyek az elődöntőig. A legszebb
jelenet így szombatra és vasárnapra várható.
Mással rukkolt előre egy temesvári fiatal
Manheim. Elődöntőbe került a ve-
sebsen a Bleyer Sándor—Zizovits Lenke-
nek a legtöbb esélye van a helyi indulók
eredményeinek a következő:

I. oszt. bajnokság:

h—Zizovits 6:1, 7:5; Manheim—Máthé
6:0, Bánhid—Schulek 6:2, 6:2.

Női egyes I. o.:

né—Vadász Anna 6:0, 6:3.

Férfi páros:

ub, Schwartz—Pártos 6:0, 6:2.

Vegyes páros:

er—Zizovits—Paun—Abonyi 6:2, 6:4;
Zizovits—dr Grósz—Beck Maca 6:1, 6:1.

II. osztályú férfi verseny:

ub Elek—Petrovits 6:2, 6:4; Manheim—
NSE) 6:1, 7:5; Pelle György—Meh-
TE) 6:3, 3:0 feladva, Baumann—Soltész
3:3, Botis—Schusztel 6:4, 6:3; Zizo-
dor—Engel Kornél 6:3, 6:0; Zizovits
Waldmann Pál 6:4, 6:2.

Ifjúsági:

várt—Schwartz 6:2, 6:1.

Nemzetközi tenniszverseny favoritjai

még azért sem lehet tiszta áttekintést
Rhédey-keri pályán. most folyó verse-
mert a főversenyzők, a legjobbszerűek
nem érkezett be. Biztosra tippelek Keh-
regérkezését, aki azonban még csütörtökön
ban játszott. Kehrling sürgőnkt küldött
gy itt lesz s ha ez teljesül, vasárnap már
ül játszani fog.

lemen Aurél biztosan elmarad, beteg-
tt lefujta a nagyváradi játékát. Egészen
etlen Takáts megérkezése is. Kehrlinggel
minden valószínűség szerint, még befut
jónévű budapesti játékos. Az első klasszist
Göntz Lajos képviseli, aki vidéki vi-
ban is találkozni fog egy-két erősebb ellen-
győzelme csak a Ronettivel való találko-
almával kétséges.

dpelések már megkezdődtek. Győzelmi
sajnos — csak alig néhány nagyváradi.
A már lejeltentkezett bukaresti, temes-
di és más országbeli játékosok között kö-
két második és három harmadik díjat kap-
Férfi elsőosztályban, mint harmadik esetleg
er jöhet számításba, a másodosztályban
erovits Imrénék, Zizovits Nán-
van esélye. Az ifjúsági versenyek már ki-
t. Első Manheim lesz (Temesvár), második
its Imre, harmadik a kis Velvart, Női egyes-
ovits Lenkét kombináljuk, párosban a Do-
Marton pár az, amely egy kis szerencse-
tűzdheti magát. Férfi párosban Bleyer—
és Talán Máthé—Staub nyerhetnek helye-
a nem üldözi Máthét az a balszerencse,
tegnap Manheimmal való mérkőzése alkál-
sérté.

idegen játékosok közül főleg Schloszerné
ény), Florescu kisasszony (Bukarest), Széllné
dr Lupu (Arad), Ronetti (Bukarest), Man-
emesvár) és Terch (Szatmár) azok, akik a
joggal aspirálnak.

NYILTÉR Hirdelmény

Egy ügyfelem átvenni szándékozván
a Fűszer és vegyes kereskedelmi r.-t. Str.
Astra (v. Gilányi-u.) 17. sz. a. üzletét és
italmérését, felhívom a fenti cég hitele-
zőit, hogy követeléseiket irodámban 8
nap alatt jelentsék be, mivel ellenesetben
ügyfelem azokat figyelembe venni nem
fogja.

Dr. Steiner Ervin
ügyvéd.

A jómadár

— Regény —

55

Írta: Bónyi Adorján

— Mit fogok én kezdeni ezzel a kis libával?
— ez volt körülbelül a Terebesy érzése, amikor
először szót a lányhoz és arra kellett gondolnia,
hogy ezzel a kis lánnyal szemtől-szembe kell most
majd elintézni az egész kínos kis affért.

De ezt a véleményét szempillantások alatt meg-
változtatta. Talpraesett, nyílt, egyenes és okos vá-
laszokat kapott ettől a kis libától, színes és eredeti
mondatokat, pedig egyelőre csak úgynevezett álta-
lános társasági haszontalanságokról beszélgettek.

Es Terebesyben már őszinte kíváncsiság volt
és igazi érdeklődés, amikor a csárdás után azt in-
ditványozta, hogy sétáljanak egyet itt a kertben a
cigány körül a lampionok alatt. Ezzel a kislánnyal
nem lesz unalmas és kellemetlen megtárgyalni azt a
dolgát. Sőt egész határozottan: érdekes lesz.

— Maga úgy él itt — kezdte a lány, amikor
magára borította öreganyjától öröklött finom selyem-
sálját — úgy él itt, mint Gulliver a törpék orszá-
gában. Meg sem látja a többi embert.

Terebesy gyermekesen friss ingeret érzett, hogy
egy kicsikét kötekedjen ezzel a mosolygó, szőke
leánygyerekekkel.

— Dehogy nem — válaszolta. Például már van
vagy tíz perce, hogy magát nézem.

— De komolyan. Olyan csunyak és kellemet-
lenség vagyunk, hogy például egy ilyen kis mulat-
ságra nem érdemes Gullivernek leereszkedni a törp-
pék közé? Most látom életemben először ilyen
helyen!

— Ami nagy szó, mert legalább a kinézése
után ítélve bizonyosan már vagy negyven eszten-
deje bálozik.

— Azt hiszem, az is kevés lett volna ahhoz,
hogy magával szerencsém legyen eltáncolni vagy
két szupécárdást.

— Kijelentem, hogy negyven évig folyton csak
bálba járnék, ha mindig magával táncolhatnék.

A lány most szembefordult vele és olyan kom-
olyan nézett rá, mint egy anya tud csak a gyer-
mekére.

— Szeretném azt gondolni, hogy maga jó em-
ber. De nem gondolhatom azt addig, amíg nem tu-
dom, mi az oka, hogy ennyire megveti és lenézi
maga körül az embereket?

Terebesy is elkomolyodott. Nagyon helyes:
tisztán látta, hogy itt van előtte a szavaknak az az
utja, amelyen át leghamarabb és legőszintebben el-
jutni ahoz a szerelmi históriához.

— Jó — felelte — őszinte leszek hát és meg-
mondom. Ezek az emberek itt nem kicsinyek, csak
kicsinyesek. Ami még rosszabb. Kíváncsiak, rossz-
indulatúak, tán irigyes is, de mindenekfelett plety-
kák. Ez pedig borzasztó.

— Ó, az nem olyan veszedelmes. Pletyka min-
denütt van. Ahol csak emberek élnek egymás mel-
lett. Maga férfi, hát mit törődik maga a pletykával?

— Gondolja, hogy kellemes az, amikor az em-
berre olyant fognak rá, ami nem igaz és ami amel-
lett egy kicsikét a becstelét is érinti az embernek?

— A becstelét is?

— Vagy mi volna az, mikor például olyano-
kat híresztelnek szélteben-hosszában, hogy az em-
ber ennek vagy annak az urikisasszonynak udva-
rol titokban? — érti ezt a megalázó feltevést, hogy
titokban? — hogy kertet alatt és tud' isten hol
találkozzat vele, titkos ajtókon jár el hozzá meg
mit tudom én, mitféle egyéb örültséget összehor-
danak.

— Magáról?

— En rólam.

— Nem hallottam.

— Pedig így van. Csodálom, hogy nem hal-
lotta?

— És hogy egy urilánnyal?

Terebesy élesen figyelte a kislányt: ezt a nagy
nyugalmat így is, úgy is lehetett magyarázni. Bö-
lintott:

— Az ám. Egy urilánnyal bizony.

— Hihetetlen. És hát kivel?

— Magával.

Sárka megállt.

— Tessék?

— Igen-igen magával.

(Vége köv.)

NEOCALMIN

Prof. Dr. A. BABES

azonnal lecsillapítja a leghevesebb
neuralgiát, migrént, fejfájást és
fogfájást. — Kapható minden
drogériában és gyógyszerárban.

Főlerakod:

Soc. „OMNIA” București

ESŐERNYŐ

legolcsóbb a készítőnél

Rosenberg

Testvérek

Iorga (Zöldfa-ut) 8. - Behúzás, javítás gyorsan készül.

Comitetul Școlar Cheșea.

Publicație de licitație

Se publică concurs de licitație publică,
pentru edificarea a două locuințe pentru
invățători în comuna Cheșea, care va
avea loc în ziua de 23 August 1925, orele 12,
la Primăria comunei Cheșea.

Licitația se va ține în conformitate cu
art. 72—84 din legea contabilității publice.
Vor putea concura cvalificații cu drept,
cu oferte închise și sigilate, cari se vor
inainta notarului din Cheșea.

Comuna își rezervă dreptul de liberă
alegere între concurenți, fără a lua în con-
siderare ofertele.

Suma de garanție este 10% din suma
cuprinsă în ofertă.

Licitație orală nu se va ține, supra-
oferte nu se primesc.

Devizul special, planul, precum și con-
dițiunile de licitare se pot vedea în biroul
notarial din Cheșea.

Cheșea, la 18 August 1925.

Comitetul de Construcție.

Lapkiördő

asszony

felvétetik.

Jelentkezni a kiadóhivatalban.

Vegyileg TISZTIT, MOS,
VASAL

BORGOS

vegytisztító, Bazar épület (Színház mellett.)

Egy teljes modernül berendezett

festék és lakk (fény-
máz)-gyár
olcsón eladó.

A gyár Magyarországon van és esetlegesen csupán a
gépek és berendezés is eladó. — Az ár Lei 1—2 mil-
lió a szerint mi minden fog átvétetni. — Bővebbet:
„Lakkgyár 100 sz. a” Rudolf Mosse hirdetési iroda
Timișoara után lehet megtudni.

